

Kommunstyrelsekontoret

Handläggare: Joakim Appelquist
Titel: Stabs- och planeringschef
E-post: joakim.appelquist@norrtalje.se

Till: Kommunstyrelsens arbetsutskott

Beslut om införande och kriterier för biståndsbedömt trygghetsboende

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott föreslår att:

1. Kommunstyrelsen beslutar att inrätta boendeformen biståndsbedömt trygghetsboende i Norrtälje kommun i enlighet med Kommunstyrelsekontorets tjänsteutlåtande den 4 januari 2022.
2. Kommunstyrelsen beslutar att anta de kriterier för boendeformen biståndsbedömt trygghetsboende som anges i Kommunstyrelsen tjänsteutlåtande den 4 januari 2022.
3. Kommunstyrelsen hemställer att Kommunalförbundet sjukvård- och omsorg i Norrtälje, i samverkan med Norrtälje kommun, genomför ett pilotprojekt där minst ett trygghetsboende etableras.

Sammanfattning av tjänsteutlåtandet

Kommunstyrelsen hemställde i april 2021 åt Kommunförbundet Sjukvård och omsorg i Norrtälje (KSON) att utreda och föreslå former för biståndsbedömt trygghetsboende. I svaret på hemställan rekommenderas kommunstyrelsen att besluta om att införa boendeformen i Norrtälje kommun samt att besluta om de kriterier för boendeformen som föreslås av KSONs direktion. Kriterierna innebär att målgruppen ska vara invånare skrivna i Norrtälje kommun sedan minst tre månader och ha en ålder över 75 år vid ansökningstillfället. Behovet av insatser ska vara varaktiga eller återkommande, omfatta minst 15 och maximalt 80 timmar per månad och understiga heldygnsvård. Målgruppen ska uppleva otrygghet eller orolighet som inte kan tillgodoses med andra insatser samt ha ett litet eller inget socialt nätverk. Ovanstående punkter är riktlinjer, en individuell prövning behöver alltid göras. Kommunstyrelsen föreslås även hemställa att KSON genomför ett pilotprojekt i samverkan med Norrtälje kommun där minst ett trygghetsboende etableras.

Ärendet

Beskrivning

Kommunstyrelsen hemställde i april 2021 Kommunförbundet Sjukvård och omsorg i Norrtälje (KSON) att kartlägga förutsättningarna för biståndsbedömt trygghetsboende i Norrtälje kommun och att redogöra för sina slutsatser av vad ett biståndsbedömt trygghetsboende innebär (2021-04-12 § 70). Uppdraget ledde till att direktionen den 28 april 2021, § 57, beslutade om att godkänna ett yttrande från KSONs förvaltning. I yttrandet föreslår förvaltningen att Norrtälje kommun tillhandahåller lokaler och att KSON avtalar med den egna regin, i enlighet med beslut som fattats den 21 september 2018, § 66, om möjligheten att direkttilldela avtal till Tiohundra AB, att driva biståndsbedömt trygghetsboende. I tjänsteutlåtandet som utgjorde svaret på hemställan har KSON sammanställt sin analys och rekommendationer. Tjänsteutlåtandet beslutades av KSONs direktion i november 2021

(diarienum: 2021-000114-739). Nedan följer en redogörelse av innehållet i KSONs analys och utgångspunkterna för kommunstyrelsens ursprungliga hemställan till KSON.

Bakgrund

Bakgrunden till kommunens behov är att invånare som är 80 år och äldre bedöms bli de planeringsåldrar som växer procentuellt mest under det kommande decenniet. Antalet kommuninvånare som är 80 år och äldre beräknas år 2031 ha ökat med över 3 400 stycken, eller över 80 procent, jämfört med inför starten av år 2020. I genomsnitt knappt var femte person av dessa invånare bedöms också vara i behov av en plats på ett äldreboende. Det här motsvarar ett ökat behov av platser på äldreboenden om uppskattningsvis 600-700 stycken. I Norrtälje kommun fanns inför år 2020 totalt 17 äldreboenden, som tillsammans erbjöd 762 platser.

Även om volymerna av äldre invånare i kommunen bedöms öka i högre takt i framtiden jämfört med i tidigare befolkningsprognoser bedöms behovet av platser på sedvanliga äldreboenden inte öka i paritet med denna utveckling. Bakgrunden till det här, och huruvida det är en tillfällig eller bestående utveckling, är dock ännu inte fastställt och behöver därför analyseras närmare framöver. Några rimliga antaganden är att såväl behovet av, som efterfrågan på, platser vid äldreboenden har minskat dels på grund av Coronapandemin och dels tack vare att en mindre andel äldre efterfrågar ett boende med heldygnsvård. Det kan vidare anses som rimligt att det ökade antalet, och den ökade andelen, äldre kommuninvånare kan komma att efterfråga, och vara i behov av, alternativa boendeformer, som t.ex. trygghets- och seniorboenden.

Från och med den 2 april 2019 blev det möjligt för kommuner att inrätta så kallat biståndsbedömt trygghetsboende. Det är en särskild boendeform, för äldre personer som främst behöver stöd och hjälp i boendet och annan lättåtkomlig service samt som därutöver har behov att bryta oönskad isolering. Boendeformen kan beviljas efter en individuell behovsbedömning och är lämplig när det inte längre fungerar att bo kvar i det ordinära boendet, men när ett vård- och omsorgsboende med heldygnsvård inte är nödvändigt. I ett biståndsbedömt trygghetsboende finns inga krav på personal dygnet runt. Kommunalt hälso- och sjukvårdsansvar omfattar inte heller denna boendeform. Hemsjukvård ska erbjudas vid behov.

KSONs olika förslag på lösningar

I yttrandet den 28 april beskriver KSONs förvaltning ett antal förslag på lösningar för att inrätta den nya boendeformen vilka anges nedan. För mer information om de olika lösningarna hänvisas till KSONs tjänsteutlåtande från 11 nov 2021.

- Succesiv omställning av ett befintligt boende eller del av ett befintligt boende
- Hel omställning av ett befintligt boende eller del av ett befintligt boende
- Nya lokaler för biståndsbedömt trygghetsboende

När det gäller personalfrågan är inte tanken att detta ska involveras i kundvalet, utan det ska vara specifik personal som är knuten till trygghetsboendet. I tjänsteutlåtandet anges även ett antal tänkbara lokaliseringar såsom Blidösongården, Elmstagsgården, Rosenlundsgården, Ros omsorg och service (ROS) och Grind.

Ersättningsmodell

Ersättningsmodellen för biståndsbedömt trygghetsboende grundar sig på de boendes beviljade tid för hemtjänst och en ersättning för administration av uppdraget. Det omfattar bland annat visning av lägenheter och anordnande av gemensamma aktiviteter för de boende.

Kriterier

KSONs direktion föreslår kommunstyrelsen att besluta att nedanstående kriterier ska gälla för att invånare ska bli beviljade ett beslut om plats på ett biståndsbedömt trygghetsboende i Norrtälje kommun.

Den sökande ska

- vara skriven i Norrtälje kommun sedan minst tre månader
- ha en ålder över 75 år vid ansökningstillfället
- ha minst 15 timmar hemtjänst per månad men inte över 80 timmar i månaden
- uppleva otrygghet eller orolighet i sin nuvarande bostad som inte kan tillgodoses via andra insatser
- ha litet eller inget socialt nätverk och behoven ska inte tillgodoses i den nuvarande bostaden
- ha ett varaktigt och/eller återkommande behov
- ha ett omvårdnadsbehov som understiger heldygnsvård.

Ovanstående punkter föreslås vara riktlinjer och en individuell prövning enligt Socialtjänstlagen ska alltid göras.

Förslag på pilotprojekt

Då boendeformen trygghetsboende hittills inte erbjudits invånarna i Norrtälje kommun föreslår kommunstyrelsekontoret att kommunstyrelsen hemställer att KSON genomför ett pilotprojekt där de etablerar minst ett trygghetsboende. Genomförandet av pilotprojektet bör göras i nära samverkan med Norrtälje kommun. En annan viktig samverkanspart är TioHundra AB, men även samarbete och utförande av andra aktörer bör övervägas. Inom ramen för pilotprojektet undersöks och prövas olika lösningar för de vägval, bland annat gällande val av lokal och typ av implementering, som identifierats av KSONs förvaltning. Pilotprojekt bör löpande utvärderas och slutsatserna tas tillvara inför en fortsatt expansion av antalet trygghetsboenden i Norrtälje kommun.

Lagkrav

Biståndsbedömt trygghetsboende finns reglerat i Socialtjänstlagen (5 kap. Särskilda bestämmelser för olika grupper). Där anges i femte paragrafen:

Socialnämnden ska verka för att äldre människor får goda bostäder och ska därutöver ge dem som behöver det stöd och hjälp i hemmet och annan lättåtkomlig service.

Kommunen ska inrätta särskilda boendeformer för service och omvårdnad för äldre människor som behöver särskilt stöd.

Kommunen får även inrätta särskilda boendeformer för äldre människor som främst behöver stöd och hjälp i boendet och annan lättåtkomlig service och som därutöver har behov av att bryta oönskad isolering.

Den äldre personen ska, så långt det är möjligt, kunna välja när och hur stöd och hjälp i boendet och annan lättåtkomlig service ska ges.

Vidare finns följande krav enligt Inspektionen för vård och omsorg (IVO).

Verksamhetstypen biståndsbedömt trygghetsboende är tillståndspliktig. För kommuner gäller anmälningsplikt. För verksamheter med tillstånd för biståndsbedömt trygghetsboende gäller:

- Verksamheten ska uppfylla krav på god kvalitet och säkerhet.
- Verksamhetens kvalitet ska säkras genom ett systematiskt kvalitetsarbete enligt Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2011:9)
- Verksamheten omfattas av bestämmelserna i Lex Sarah.
- Ett gynnande biståndsbeslut ska verkställas i skälig tid, reglerna om särskild avgift för ej verkställda beslut gäller även för biståndsbedömt trygghetsboende.

Koppling till gällande styrdokument

Föreliggande förslag på beslut är ett svar på ett uppdrag i Mål och Budget 2021-2024 där det angavs att kommunstyrelsen skulle "Verka för framtagande av en definition av och en ersättningsmodell för trygghetsboenden" (uppdrag formulerades ursprungligen år 2020).

Ekonomiska konsekvenser och riskanalys

Biståndsbedömda trygghetsboenden bedöms kunna utgöra en betydande faktor i att hantera behovet av t.ex. hemtjänst i kommunen samt att motverka ohälsa på grund av, men inte begränsat till, social isolering. Ett mer varierat utbud av särskilda och alternativa boendeformer för äldre bedöms kunna bidra positivt till såväl äldres livskvalitet och hälsa som till verksamheternas och kommunens förutsättningar för att erbjuda äldreomsorg och boende med hög kvalitet utifrån god ekonomisk hushållning. KSON kan, genom att utforma en ersättningsmodell för biståndsbedömda trygghetsboenden, ta ansvar för ett långsiktigt hållbart erbjudande till kommuninvånarna som breddar utbudet av boenden för äldre, samtidigt som det ger potential för verksamheten att minska kostnader där t.ex. kostnad för hemtjänst överstiger kostnader för placering i en alternativ boendeform.

Enligt KSONs förvaltnings uttalande så påverkas de ekonomiska konsekvenserna av vilken modell för införande som tillämpas. En successiv omställning av ett befintligt äldreboende medför ingen kostnadsökning enligt förvaltningens bedömning. En hel omställning däremot medför en kostnadsökning på grund av uteblivna hyresintäkter. Det tredje alternativet som innebär en inhyrning av lägenheter eller ombyggnation och anpassning av andra lokaler, medför även den en kostnadsökning. Förvaltningen ser dock att den totala kostnaden för särskilt boende för äldre på sikt kan minska då ett biståndsbedömt trygghetsboende kan minska behovet av vård- och omsorgsboenden.

Förvaltningens analys och slutsatser

Behovet att införa kompletterande boendeformer inom äldreomsorgen utgör en viktig del i att möta behoven från en växande äldre befolkning i Norrtälje kommun. Genom att införa boendeformen biståndsbedömt trygghetsboende skapas möjligheter att både öka välbefinnandet hos äldre med behov av stöd och sociala kontakter och för kommunen att bättre dimensionera insatserna utifrån de enskildas behov. Detta var anledningarna till den ursprungliga hemställan till KSON att beskriva förutsättningarna för och konsekvenser av att införa trygghetsboenden i Norrtälje kommun.

I svaret på hemställan har KSON tydligt redogjort för förutsättningar och konsekvenser samt föreslagit ett antal olika lösningsförslag inklusive kriterier för bedömning av den enskildes rätt till bistånd för boendet. KSONs anger i sin bedömning att de:

- ser positivt på ett inrättande av den nya boendeformen biståndsbedömt trygghetsboende i Norrtälje kommun.
- ser ingen risk för en undanträngningseffekt, utan ser att boendeformen skulle bli ett bra komplement till de befintliga boenden som finns. De bedömer att det på sikt skulle kunna påverka behovet av platser inom framför allt vård- och omsorgsboenden då det redan idag finns ett antal personer som fått sitt beslut om särskilt boende på grund av de har haft ett behov av att bryta en social isolering och känsla av otrygghet. Hur stora dessa volymer kommer att bli är dock i dagsläget svårt att förutsäga.

Kommunstyrelsekontoret delar KSONs förvaltnings slutsatser och föreslår därför kommunstyrelsen att med utgångspunkt i tjänsteutlåtande från KSONs förvaltningsorganisation inrätta boendeformen biståndsbedömt trygghetsboende och att de antar det förslag på kriterier för målgruppen för boendeformen biståndsbedömt trygghetsboende som anges ovan. För att skapa underlag för en bredare implementering av boendeformen föreslår även kommunstyrelsekontoret att kommunstyrelsen ska hemställa att KSON genomför ett pilotprojekt där ett trygghetsboende etableras.

Tidplaner

KSAU 22-01-26

KS 22-02-07

Anette Madsen
Kommundirektör
Kommunstyrelsekontoret

Joakim Appelquist
Stabs- och planeringschef
Kommunstyrelsekontoret

Bilagor

Kommunalförbundet Sjukvård- och Omsorg i Norrtäljes beslut den 10 november, §155.

Beslut skickas till

Kommunförbundet Sjukvård och omsorg i Norrtälje
Region Stockholm